

regem, cum in sua Præfatione, pag. 157, sectarios omnes, seu Protestantes exhortatur, ut inter se veræ fidei unitatem conservent, et communionem spiritus in vinculo pacis retineant. Nam fundamento fidei, quod sibi et omnibus proponit, talis unitas et concordia plane repugnat, ut ostensum est, et ipsa rerum experientia satis declaravit. Unde optime Tertullianus, de Præscrip., c. 42: *Mentior, si non etiam a regulis suis variant inter se, dum unusquisque proinde suo arbitrio modulatur quæ accipit, quemadmodum de suo arbitrio ea composuit ille, qui tradidit; agnoscit naturam suam, et originis suæ morem profectus rei. Idem licuit Valentinianis, quod Valentino, idem Marcionistis quod Marcioni, de arbitrio suo fidem innovare. Denique penitus inspectæ hæreses omnes in multis cum auctoribus suis dissentientes deprehenduntur. Plerique nec ecclesias habent, sine matre, sine sede, orba fide; extorres quasi sibi, late vagantur.*

18. *Objectiones oppositæ sententiæ.*—Superest testimoniis quibusdam satisfacere, quæ ad errorem suum de oppugnato fidei fundamento retorquent Protestantes: ex quibus quædam, quæ videntur esse præcipua, in superioribus obiter expeditimus. Addunt vero alia, in quibus præcipimur Scripturas scrutari, Joan. 5, sicut faciebant Thessalonicenses, Actor. 17. Adduntque Scripturas, præsertim in rebus fidei et morum ad salutem necessariis, claras esse, et ab omnibus intelligi posse, ut sumitur ex Augustino, lib. 2 de Doctrina Christi, c. 9, dicente: *In his, quæ aperte in Scriptura posita sunt, inculcari illa omnia, quæ continent fidem moresque vivendi.* Idem sensit Chrysost., hom. 3 in 2 ad Thesalon., circa finem, dicens: *Omnia sunt dilucida et recta, quæ sunt in divinis Scripturis, manifesta sunt quæcumque sunt necessaria.* Et similia habet Hom. 13 in c. 2 ad Cor., in fine, et homil. 33 in Acta, versus finem, et Hom. 3 de Lazaro et divite. Indicat etiam Ambros., Psal. 118, Octonario 14, circa illa verba: *Lucerna pedibus meis verbum tuum.* Hinc ergo concludunt, cum Scriptura clara sit, non esse necessariam aliam regulam, sed solum ut ipsa attente legatur et intelligatur. Præsertim, quia facienti quod in se est, et petenti, dabitur intelligentia et sapientia, Jacobi primo; et qui voluerit voluntatem Dei facere, cognoscet doctrinam Christi, ut ipse promittit, Joan. 7. Denique addunt, quod Christus de se dixit, Joan. 5: *Ego ab homine testimonium non accipio, etc.*

19. Verumtamen hæc inania prorsus et futilia sunt, quia si circumstantiæ singulorum locorum attendantur, in occasionibus longe diversis, et alia mente ac intentione dicta sunt. Primum enim, quis abnuat scrutandas et evolvendas esse Scripturas? vel ubi majori cum diligentia et fructu fit, quam in Ecclesia Catholica et Romana? Hoc ergo studium necessarium est; modus autem, et delectus, ac prudentia postulatur. Deinde nemo etiam refugit posse Ecclesiæ Doctores et Sapientes aliquid, de propria industria et ingenio, ad Scripturarum intelligentiam investigandam excogitare, easque per humanam sapientiam interpretari. Hoc enim fecerunt Patres omnes, non ex speciali privilegio, sed ex ordinaria lege maxime consentanea ipsismet Scripturis, et naturali hominis conditioni, et ita hoc etiam nunc Doctores catholici observant.

20. *Duplex Scripturæ interpretatio: alia authentica, alia doctrinalis.*—Oportet autem duplicem Scripturæ interpretationem distinguere: unam vocare possumus authenticam, alteram communem, seu privatam. Quam distinctionem videntur adversarii dissimulare aut ignorare, cum tamen similis frequentissima sit inter jurisperitos in suarum legum interpretatione. Nam quædam est authentica, id est, habens vim legis, de qua ipsamet jura dicunt, ejus esse interpretari legem, cujus est condere; alia est doctrinalis tantum, quæ licet illam auctoritatem non habeat, tamen ad humanum regimen suam habet utilitatem. Ad hunc ergo modum necessaria est aliqua interpretatio authentica Scripturæ Sacræ: et non minus in iis, quæ ad fidem et mores pertinent, quam in aliis, imo eo magis quo in illis certus et indubitatus sensus magis necessarius est. Nec refert quod illa soleant esse clariora, quia semper possunt habere ambiguitates, ex varietate significationum aut sensuum, et præcipue quia omnia solent pervertere hæretici, teste Augustino, lib. 2 de Nuptiis, c. 31, ubi sic ait: *Non est mirum, si Pelagiani dicta nostra in sensus quos volunt, detorquere conantur, quando et de Scripturis sanctis, non ubi aliquid obscure dictum est, sed ubi clara et aperta sunt testimonia, id facere consueverunt, more quidem hæreticorum etiam cæterorum.* Ob has ergo causas necessaria est authentica interpretatio. Præter hanc vero necessaria etiam est doctrinalis ad Ecclesiæ ædificationem et utilitatem, et ad resistendum hæreticis, quia *omnis Scriptura di-*

vinitus inspirata utilis est ad docendum, ad arguendum, ad corripiendum, ad erudiendum in justitia, ut perfectus sit homo Dei, ad omne bonum institutus, ut dicit Paulus, 2 ad Tim. 3.

21. *Interpretatio authentica non potest ab spiritu privato prodire.*—Prior ergo interpretatio non potest fieri privato spiritu, et de hac procedunt omnia quæ diximus; nam hæc est quæ ad fidei fundamentum pertinet, et ideo solum ab illo fieri potest, cui clavem scientiæ specialiter Christus promisit, et tunc non ab homine, sed a Deo per hominem testimonium accipitur. Ipse enim Christus et assistentiam suam, et Spiritus Sancti magistrum Ecclesiæ suæ promisit. Posterior autem Scripturæ interpretatio, cum per se non habeat infallibilem auctoritatem, humana esse potest, et privata auctoritate fieri, dummodo non temere et ad libitum fiat, sed ita ut neque aliis Scripturæ locis, neque Ecclesiæ definitionibus, neque communi sensui Patrum repugnet. Neque tamen hujusmodi etiam interpretatio omnibus permittenda est, sed Doctoribus Ecclesiæ ad hoc munus vocatis; aliis vero, quamvis lectio Scripturæ interdum possit esse utilis, pro legentis capacitate, non tamen ad eam interpretandam, sed ad illam simpliciter intelligendam, prout communiter in Ecclesia exponitur. Neque etiam legenda est ad fidem examinandam propria scientia, sed potius ex fide legenda est ad alias utilitates et fructus ex illa hauriendos, et in hoc sensu loquuntur Patres in locis allegatis, et videri etiam potest Basilius, in serm. de Vera et pia fide, et in Regulis brevioribus, interrogat. 95, ubi optime, quamvis breviter, hoc docuit.

CAPUT XII.

EX NOMINE (CATHOLICA) ANGLICANAM SECTAM FIDEM CATHOLICAM NON ESSE OSTENDITUR.

1. Quoniam hæc appellatio *catholica* semper distinxit, et Ecclesiam Christi a synagogis Satanae, et veram fidem ab hæresi, ut sufficienter probant symbola fidei, et perpetua Patrum traditio (ex quibus nonnullos retulimus; et plures in hoc capite referemus) ideo rex Angliæ notam hæretici vitare cupiens, ut in sua Præfatione ostendit, titulum defensoris catholice fidei assumit, quo catholicam fidem credere et tenere profitetur. Cum autem compertum sit, ipsum esse defensorem ac pro-

pugnatorem particularis sectæ Anglicanæ, si ostenderimus, illam non esse catholicam fidem, convincemus etiam illum non esse defensorem catholice fidei, et tunc fore talem quando, pie ac sincere cognita veritate, ad Ecclesiæ Romanæ gremium (quod faxit Deus) et obedientiam redierit. Quamvis autem ex hæcenus dictis satis inclaruerit sectam illam, quæ firmum fidei fundamentum non obtinet, nequaquam posse veram Ecclesiam esse, aut catholicam fidem profiteri, nihilominus ut evidentiùs id constet, operæ pretium visum est, per antiquissimam traditionem Ecclesiæ ex ipsa appellatione *catholice fidei* aperte deductam, idem ostendere. In hoc autem attributo duo spectari possunt, scilicet, et nomen ipsum, seu cognominatio ab illo sumpta, et res seu proprietas significata per nomen, ex quibus diversa argumenta solent Patres sumere ad veram fidem vel Ecclesiam cognoscendam, et ideo prius de nomine, postea de ratione nominis dicemus.

2. *Nomen Catholice, fidei et Ecclesiæ adaptatur.*—Supponimus autem imprimis hoc nomen *catholice*, tam Ecclesiæ quam fidei attribui solere; nam in Symbolis Apostolico et Nicæno confitemur unam Ecclesiam Catholicam, et in Symbolo Athanasii, de collectione ipsa articulorum fidei dicitur: *Hæc est fides catholica, quam nisi quisquis fideliter firmiterque crediderit, salvus esse non poterit.* Cui autem illarum, scilicet, Ecclesiæ an fidei, prius fuerit hoc nomen impositum, incompertum mihi fateor; potuit enim Ecclesia vocari Catholica, quia fidem catholicam profitetur, et e contrario fides potest dici catholica, quia ab Ecclesia Catholica retinetur et traditur, vel certe utrique per se spectatæ potuit hoc nomen attribui, quia ratio ejus, seu omnis proprietas, quæ per illud indicatur, tam in vera Ecclesia quam in vera fide per se invenitur, ut in sequenti capite declarabimus. Unum autem certum est, scilicet, illa duo ita esse conjuncta, ut separari nequeant, quia nec fides catholica esse potest extra veram Ecclesiam, nec Catholica Ecclesia sine vera fide, nam ubi Ecclesia Catholica fuerit, erit etiam catholica fides, et e contrario, et ideo semper de illis indifferenter loquemur.

3. *Catholice nomen Angliæ affectat.*—Secundo statuendum est, hoc nomen antiquissimum esse, quamvis non defuerint hæretici etiam antiqui, qui contra illud obmurmurare ausi fuerint, ut de Symproniano Novatiano

refert Pacianus, contra Parmen., epist. 1 et 2. Et fortasse non desint aliqui ex hujus temporis novatoribus, qui illud respuant, eo quod in libris canonicis non inveniatur scriptum. Verumtamen quantum ex verbis regis Angliæ conjicio, Anglicana secta illud non detrectat, imo tanquam nomen veræ fidei, religionis, et Ecclesiæ, catholicismi nomen affectat, sibi que cupit attribuere, ut in ipso titulo defensoris catholice fidei rex ipse satis ostendit. Præterquam quod hæc vox in allegatis Symbolis approbata invenitur, ita ut sub illa denominatione jubeamur, unam Ecclesiam et fidem Catholicam recognoscere ac confiteri; ergo rex Angliæ, qui dicta symbola admittere profitetur, negare non potest nomen illud, vel rem per illud significatam. Denique ipsa veneranda antiquitas, et Patrum omnium ætatum consensus, ostendit nomen hoc non sine divino numine in Ecclesia introductum esse: *Certe* (inquit Pacianus, dicta Epist. 1), *non est ab homine mutuatum, quod per secula tanta non cecidit, catholicum istud nec Marcionem, nec Apellem, nec Montanum, nec hæreticos sonat auctores. Multa nos Spiritus Sanctus edocuit, quem Paraclitum Apostolis, et magistrum Deus misit e cælis. Multa ratio, sicut dicit Paulus, et honestas, et (ut ait) ipsa natura. Quid? parca nobis de apostolicis viris, parca de primis sacerdotibus currit auctoritas? Et infra: Age, si illi usurpando nomini huic auctores idonei non fuerint, nos idonei erimus negando? et nostram potius auctoritatem Patres sequentur, et emendanda Sanctorum cedit antiquitas, et jam putrescentia vitis tempora canos Apostolicæ antiquitatis eradet? Quæ gravissimus hic Pater ante mille et trecentos annos scripsit, tunc testatus fuisse antiquissimum hoc nomen, et merito; nam ex Symbolo Apostolorum constat ab ipsis fuisse approbatum; in eo enim profitemur *Sanctam et Catholicam Ecclesiam*; quæ verba non sunt minus antiqua in illo Symbolo quam cætera, et ita leguntur et explicantur ab omnibus antiquis, Cyrillo, Ruffino, et Augustino. Ergo ab Apostolorum tempore cum ipso symbolo nomen etiam Catholice semper Ecclesia conservavit. Unde etiam Pacianus illud nomen admiratur: *Quia tanto tempore non ceciderat?* Ergo multo majori admiratione dignum est, quod usque ad nostra tempora conservatum fuerit, et eidem Ecclesiæ ac fidei attributum. Igitur evidentius nunc ostenditur, nomen hoc neque datum, neque conservatum esse sine speciali Dei providentia,*

semperque vere indicasse et indicare id quod significat, et propter quod impositum est.

4. *Hoc nomen inditum est Ecclesiæ ut ab hæreticis conventiculis discriminaretur.*—Tertio igitur supponendum est, hoc nomen attributum esse Ecclesiæ, et fidei Christi, ad distinguendam illam ab hæreticorum doctrinis et conventiculis. Testis est idem Pacianus, in eadem Epist. 1, sic dicens: *Cum post Apostolos hæreses exstitissent, diversisque nominibus columbam Dei, atque reginam lacerare per partes et scindere niterentur, nonne cognomen suum plebs apostolica postulabat, quo incorrupti populi distingueret unitatem, ne intemperatam Dei Virginem error aliquorum per membra laceraret, nonne appellatione propria deicit caput principale signari?* Quam necessitatem adhibito exemplo declarat, dicens: *Si forte ingressus populosam urbem Marcionitas, Novatianos, et ceteros ejusmodi comperissem, qui se Christianos vocarent, quo cognomine congregationem meæ plebis agnoscerem, nisi Catholica diceretur?* Unde postea concludit: *Christianus mihi nomen est, Catholicus vero cognomen: illud me nuncupat, istud ostendit; hoc probor, inde significor.* Eadem causam et necessitatem hujus nominis statuit, et pro more, acute satis explicavit Augustinus, lib. contra Epist. Fundamenti, c. 4, ubi inter vincula quæ ipsum in Ecclesia tenuerunt, enumerat: *Ipsam Catholicæ nomen, quod non sine causa inter tam multas hæreses sic ista Ecclesia sola obtinuit, ut cum omnes hæretici, Catholici dici velint, quærenti tamen peregrino alicui, ubi ad Catholicam conveniatur, nullus hæreticorum, vel basilicam suam, vel domum audeat ostendere.* Idem docuit lib. de Vera relig., c. 7, cujus verba postea referam.

5. Eadem rationem hujus vocis nobis tradidit Cyrillus Hierosolymit., Cateches. 18. Nam quia nomen Ecclesiæ absolute dictum, et antiquam Synagogam, et quamlibet congregationem, et malignantium etiam, id est, hæreticorum Ecclesiam significare potest: *Propterea* (inquit) *nunc confirmans fides tradidit, ut dicas: Et in unam Sanctam Catholicam Ecclesiam, ut illorum quidem seceda conventicula fugias, perseveres autem in Catholica Ecclesia, in qua renatus es.* Ubi confirmantem fidem appellat Symbolum, quod exponit. Et statim monet non esse quærendum ubi sit Ecclesia, sed ubi sit Catholica Ecclesia: *Hoc enim* (ait) *proprium nomen est Sanctæ hujus, et matris omnium nostrum, quæ est sponsa*

Domini nostri Jesu Christi unigeniti filii Dei. Eademque rationem subinnuit Hilarius, canon. 10 in Matth.; nam explicando verba illa Christi: *In quamcumque civitatem intraveritis, interrogate quis in ea dignus sit, et ibi manete, etc.*, per dignam domum, Ecclesiam interpretatur, quæ *Catholica*, inquit, *dicitur.* Quia multi Judæorum erant futuri, qui licet Christo crederent, tamen in legis operibus morarentur; alii, qui per simulationem ex lege ad Evangelium transirent: multi vero, qui in hæresim traducerentur, et penes se esse veritatem catholicam mentirentur: *Ideo* (inquit) *admonuit dignum, cum quo habitandum sit, esse quærendum, id est, Ecclesia, quæ Catholica dicitur, caute, et diligenter utendum.* Atque hinc usus etiam Ecclesiæ, et omnium Patrum obtinuit, ut veri fideles ab hæreticis per hoc Catholicorum nomen distinguantur, ut passim in Patribus legimus, et usu comprobatum videmus, et experti sumus non solum inter Catholicos, sed etiam inter ipsos hæreticos, ut ex dicendis amplius inclarescet.

6. *Colligitur esse veram Ecclesiam, quæ vere hoc nomen meretur.*—Quarto, ex his inferimus, et tanquam certum statuimus, illam esse veram Ecclesiam, et in ea esse veram et catholicam fidem, quæ jure ac merito, id est, secundum primævam hujus nominis impositionem, catholica nominatur. Hoc manifeste sequitur ex dictis, quia ostensum est hoc nomen ab Apostolis impositum fuisse ad denotandam illam Christi Ecclesiam, quæ per eos fundata fuerat; ergo in fide pro explorato habetur, illo nomine tunc significatam fuisse veram Ecclesiam, ac subinde Ecclesiam per Apostolos fundatam habuisse eas proprietates, quæ in vera Ecclesia requiruntur, et illo nomine indicantur, ut ex infra proferendis clarius elucescet. Constat enim Apostolos veram Ecclesiam et proprietates ejus non ignorasse, et habuisse auctoritatem imponendi illi nomen, veritati et usui ejus accommodatum. Et hinc ulterius fit, illam Ecclesiam ab Apostolis conditam, quatenus per veram successionem semper duravit (ut supra vidimus), semper etiam meruisse nomen catholice, neque illud unquam amisisse. Probatur primo, quia semper est una et eadem, non similitudine tantummodo speciei, sed etiam identitate (ut cum philosophis loquar) numerica morali, propter continuam successionem legitimam; ergo veritas et proprietas significata per illud nomen semper

illi convenit; ergo et nomen ipsum. Secundo, quia semper hæc Ecclesia professa est fidem illius symboli, in quo ipsa catholica nominatur, cum tamen in sua fide errare non possit, ut supra jam satis liquido manet commontatum. Tertio, quia non amisit illud nomen per demutationem rei, id est, quia amisit proprietatem significatam per illam vocem; nam si illam amisisset, non esset eadem Ecclesia, ut supponitur; nec etiam amisit illud per ablationem seu mutationem solius nominis, quia Ecclesia ipsa se illo nomine non privavit, aut nominis significationem mutavit, ut ex usu et ex fide Symboli satis constat. Neque extra illam est in terra potestas, quæ potuerit eam tali nomine privare, neque jure, quia non habet superiorem; neque facto, quia neque in hoc portæ inferi contra eam prævalere potuerunt, ut latius infra comprobabimus.

7. Unde tandem concluditur illam Ecclesiam, cui jure ac merito nomen hoc tribuitur, esse veram Christi Ecclesiam, et fidem catholicam in se conservare, et consequenter nullam congregationem, etiam sub Christi nomine et confessione coactam, quæ a priori Ecclesia divisa et segregata sit, ullo modo posse hoc nomen sibi merito vindicare. Utraque pars nota est ex dictis. Prior quidem, quia talis Ecclesia est eadem numero cum illa, quæ a principio et semper illud nomen habuit; posterior vero, contraria ratione, quia Ecclesia vera est tantum una, et hoc nomen uni tantum et veræ Ecclesiæ contributum est. Omnis ergo Ecclesia, quæ non est illa una et vera Ecclesia, vel pars ejus, Catholica dici non potest. Idem confirmatur clare ex causa impositionis talis nominis. Inventum est enim ad discernendum perpetuo veram Ecclesiam a falsis, et ideo non est positum tanquam nomen commune, sed tanquam proprium et singulare, ad significandum hoc individuum corpus mysticum tales sortitum proprietates: ergo hoc ubicumque et quandoque fuerit, recte illo nomine appellabitur, secus vero est de quocumque alio ficto corpore ab hoc diviso.

8. *Quid sit Ecclesiam Catholicismi nomen mereri.*—Unde etiam obiter constat, quid sit mereri tale nomen, et quasi jure suo illud sibi vindicare, innotescit; nihil enim aliud est quam habere veram et indubitam successionem ab illa Ecclesia primitiva, cui primo hoc nomen exhibitum est; nam cum per illam successionem omnia bona et jura, ut sic

dicam) antiqua Ecclesiae vendicentur, itidem cum illis etiam proprium nomen comitari necessarium ducitur. Potestque exemplo rerum humanarum declarari, ita enim nomen uniuscujusque familiae, quo ejus nobilitas et antiquitas indicatur, non aliter ex vi primae impositionis ad aliquem transit, nisi ex vi originis et successionis; et tunc ostenditur quis merito et quasi jure suo nomen illud vendicare, quando directam et legitimam successionem a tali radice demonstrat. Ita ergo de Ecclesia quoad appellationem catholicam, multoque altiori modo et majori certitudine existimandum est. Excellentiori quidem modo, quia successio Ecclesiae licet sit per multiplicationem diversarum personarum naturalium (ut sic dicam), nihilominus est per conservationem ejusdem numero corporis mystici, cujus omnes personae, sibi invicem succedentes, sunt membra. Et inde etiam sequitur major certitudo, quia illud nomen non est per se primo impositum singulis membris, aut personis, sed toti corpori, quod cum sit semper idem, tenacius et firmiter nomen suae dignitatis retinet, perpetuoque conservat. Maxime tandem sumitur haec certitudo ex continua professione fidei, qua ipsamet Ecclesia semper confitetur se esse catholicam. Nam cum huic fidei falsum subesse non possit, certissimum omnino fit, veram Christi Ecclesiam jure sibi hoc nomen vendicare, quod nullus vel haereticus, si Symbolis Apostolico et Nicæno fidem præbeat, negare potest, saltem generatim de vera Ecclesia Christi, prout haec tenus locuti sumus.

9. *Infertur nomen Catholicæ, Ecclesiae Romanæ deberi.* — Quinto denique addimus, Ecclesiam, quæ nunc Pontifici Romano obtemperat (quam, ut distincte loquamur, nunc Romanam appellabimus), jure ac merito catholicæ nomen sibi vendicare, eademque ratione fidem ejus catholicam esse censendam et appellandam. Hæc assertio sequitur evidenter ex proxime dictis, iis adjunctis quæ in c. 4 tractata sunt. Ibi vero advertimus, nomen Ecclesiae Romanæ interdum accipi pro universali Ecclesia, quæ Pontifici Romano tanquam universali Christi Vicario obedit; interdum autem pro particulari diœcesi, quæ eidem Pontifici etiam ut particulari et proximo Episcopo subest. In præsentem quidem priori modo loquimur de Ecclesia Romana, quia nomen catholicæ, Ecclesiae universali primario est impositum. Quanquam etiam particulares Ecclesiae soleant catholicæ voca-

ri, ut constat ex modo loquendi Augustini, Paciani, et Cyrilli supra, et ex communi usu, sicut et quilibet fidelis vocatur Catholicus, vel a professione fidei catholicæ, vel quia est pars Catholicæ Ecclesiae; ergo multo magis quælibet ecclesia particularis, utramque rationem habens, poterit Catholica vocari, et sic etiam particularis Ecclesia Romana maxime catholica est, quod a fortiori constabit, si de universali illud comprobetur. (Vide Walden., lib. 2 Doctrinal. fide, c. 25.)

10. *Probatum assertio primo.* — Primo ergo probari potest assertio, eodem modo quo antiqui Patres supra allegati probabant Ecclesiam, quæ suo tempore erat, esse Catholicam, quia erat illa quam Apostoli fundaverant, cuique hoc nomen imposuerant; et ex eisdem et aliis constat, loqui etiam de illa Ecclesia, quam nunc Romanam vocamus, quia loquebantur de Ecclesia unita Pontifici Romano tanquam capiti, et Christi Vicario, ut patet ex Augustino, qui hac ratione successionem Pontificum Romanorum simul cum nomine Catholicæ in signis veræ Ecclesiae conjungit; et ex Cyrillo, qui ait, *Sanctam Ecclesiam Christianam esse, de qua Salvator dixit Petro: Tu es Petrus, et super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, et portæ inferi non prævalent adversus eam.* Pacianus demum, licet non ita dilucide hoc declaret, auctoritate tamen Cypriani utitur ad suam sententiam de Ecclesia Catholica stabilendam; Cyprianus autem ipse sane, epist. 75 ad Cornelium, Ecclesiam Romanam vocat Ecclesiam Catholicæ radicem et matricem; uterque ergo intellexit per Catholicam Ecclesiam, illam quæ sub Romano Pontifice militat, pluraque alia ex eodem Cypriano, Irenæo, Hieronymo, et Ambrosio supra, c. 3 et 4, retulimus, et alia legi possunt in August., epist. 163, et passim in libris contra Donatistas; et Optat., lib. 2 contra Parmenianum, ubi ex unione cum cathedra Petri monstrari dicit, aliquam Ecclesiam esse Catholicam. Denique Tertull., in Præscriptionib., c. 30, *catholicam doctrinam esse dicit in Ecclesia Romanensi*, quod perinde est ac si diceret, illam esse Catholicam. Ostensum autem a nobis in superioribus est, Ecclesiam Romanam eandem esse nunc, quæ priscis temporibus fuit; ergo ad illam solam jure pertinet Catholicæ nomen.

11. *Secundo probatur eadem assertio.* — Et præterea nunc etiam locum habet probatio, quam iidem Patres ex totius orbis consen-

sione desumere solent. Nam, sicut tempore, verbi gratia, Augustini, ita etiam nunc, et omnibus interpositis annis, omnes homines, tam fideles quam infideles, utentes voce *Ecclesiae Catholicæ*, et simpliciter loquentes, et sine speciali affectione vel malitia, per illam vocem intelligunt et significant illam Ecclesiam, quæ cum Pontifice Romano communicat; ergo signum est illam solam esse, cui ex proprio jure hoc nomen debetur. Ita argumentatur Augustinus, lib. de Vera relig., c. 7, dicens: *Tenenda est nobis Christiana religio, et ejus Ecclesiae communicatio, quæ Catholica est, et Catholica nominatur, non solum a suis, verum etiam ab omnibus inimicis. Velint enim, nolintve ipsi quoque haeretici, et schismatum alumni, quando non cum suis, sed cum extraneis loquuntur, Catholicam nihil aliud quam Catholicam vocant. Non enim possunt intelligi, nisi eam hoc nomine discernant, quo ab universo orbe nuncupatur.* Idemque probat quod Cyrillus ait, ubi est diversitas sectarum cum vera Ecclesia in eodem loco mistarum, ne quis decipiatur inquirendo, oportere ut interroget, non pro Ecclesia tantum, sed pro Catholica; nam illo nomine omnes intelligunt illam quæ antiquam fidem retinet. At hoc eodem modo durare usque ad præsentia tempora, evidenti experimento constat, ut superius annotavi; ubique enim qui se professorem Romanæ fidei ostendere vult, Catholicum se nominat, et ita etiam ipsi haeretici, quando sincere et communi modo loquuntur, eosdem fideles glorioso Catholicorum titulo designare et insignire solent; ergo

12. *Tandem ex verbis Jacobi regis assertio proposita confirmatur.* — Atque hoc nobis regia auctoritate confirmavit rex Angliæ; nam in sua Apologia, quasi consuetudine ductus, et contradictionem in dictis suis non advertens, illos, quos acerrime prosequitur et impugnat, Catholicos sæpe sæpius appellat, cum eos defendere teneretur, si vero et non ficto titulo se defensorem catholicæ fidei appellaret. Occurritque ex eodem titulo argumentum aliud (quod ad hominem vocant), quo idem rex convinci potest, Ecclesiam Romanam ab ipso ut Catholicam admittendam esse; nam ipse quasi jure hæreditario gaudere vult titulo defensoris fidei catholicæ, qui a Leone X, Pontifice maximo, Heñrico VIII, prædecessori suo, concessus est; ergo tacite admittit et approbat et concessionem, et titulum, in eo sensu, in quo a Pontifice datus

est; ergo, velit, nolit, confitetur Romanam Ecclesiam, ejusque fidem, tempore Leonis X, et quando Henricus VIII contra Lutherum libro scripto de Sacramentis illam defendit, vero ac legitimo jure Catholicam dictam esse, et præter illam nullam aliam potuisse Catholicam jure nominari, nisi quatenus cum illa conjuncta esset, quia Catholica Ecclesia integra (ut sic dicam) non potest esse, nisi una. At vero non desiit esse Catholica Ecclesia Romana eo, quod rex Henricus ab illa se separaverit, sed potius ipse desiit esse Catholicus; hæretici enim vel schismatici ab Ecclesia exeuntes, se ipsos dividunt ac demutant, in Ecclesia autem nullam aliam mutationem faciunt, præter quamdam diminutionem seu membri divisionem; ergo semper hæc Ecclesia jure nomen Catholicæ retinet; nulla enim in fide mutatio in illa facta est; imo nec fieri posse, supra ostensum est.

13. *Concluditur non posse sectæ Anglicanæ adaptari.* — *Prima ratio.* — Sexto et ultimo, ex his omnibus concludo, quod propositum est, nempe, Anglicanam sectam seu congregationem, aut qualemcumque ecclesiam, quæ sectam illam profitetur, Catholicam jure non posse nuncupari, ac proinde neque esse. Probatum primo, quia hoc nomen non debetur neque potest jure tribui, nisi uni Ecclesiae, et quæ vera Christi Ecclesia sit, ita enim in Symbolo confitentur omnes veram et sanctam Ecclesiam unam et Catholicam esse; sed ostensum est Ecclesiam Romanam esse Catholicam: ergo Anglicana Catholica non est. Probatum consequentia, quia Ecclesia Anglicana neque est Romana, neque illi est unita, sed ab illa omnino divisa, tum in fide et dogmatibus, tum etiam in obedientia, et vinculo charitatis.

14. Secundo idem facile ostendi potest ex defectu successionis et originis ab illa Ecclesia primitiva, quæ primum Catholica dicta est. Hanc enim successionem nunc non habet Ecclesia Anglicana; ergo neque nomen Catholicæ jure (ut aiunt) hæreditario potuit adipisci. Consequentia est evidens ex dictis. Antecedens autem late probatum est in toto discursu cap. 1 et 2, et iterum necessario occurret in capite sequenti, et breviter declaratur. Quia secta Anglicana, quoad quod id quod illi maxime proprium est, et quasi differentia distinguens illam non solum ab Ecclesia Catholica, sed etiam ab omni ecclesia malignantium, videlicet, quoad recognitionem temporalis regis in ratione supremi ca-

pitus in ecclesiasticis et spiritualibus, incepit ab Henrico VIII, ante septuaginta et quatuor vel quinque annos, et nulla illius mentio prius facta est in mundo; neque illud genus reipublicæ aut capitis spiritualis originem ducit ab Ecclesia primitiva, quia nullum in Scriptura vel in prædicatione Apostolorum fundamentum habet, ut libro tertio late ostendimus; ergo quoad hanc partem caret dicta successione. Quoad alteram vero, quæ in ea spectari potest de aliis dogmatibus, in quibus ab Ecclesia Romana dissidet, initium habuit a Calvino, et ex parte etiam a Lutero, qui profecto in doctrina successionem ex Apostolis, seu Catholica Ecclesia non habent; nam si ex illa essent, permansissent in illa; at ex illa exierunt, quia novos errores doctrinæ apostolicæ contrarios excogitarunt, ut ab aliis catholicis auctoribus sæpius est probatum, et est luce meridiana clarius; ergo etiam quoad hanc partem Anglicana secta caret successione. Quod etiam in lib. 2, expendendo confessionem fideli regis Angliæ, fiet evidentius; ergo nullum verum vel apparentem titulum habet illa secta, quo possit catholica nuncupari.

15. Tertia ratio: secta, quæ proprium nomen a magistro suo sortitur, Catholica non est. — Tertio, uti possumus argumento seu signo quo utuntur antiquissimi Patres ad cognoscendum congregationem vel sectam non Catholicam, et illam a Catholica distinguendam. Quotiescumque enim secta aliqua proprium nomen habet a magistro, vel præceptore talis doctrinæ, et sectatores ejus ab eodem præceptore nomen accipiunt, signum est nec doctrinam, nec personas, nec earum congregationem esse Catholicam. Quod signum explicat late Athanasius, Orat. 2 contra Arianos, circa princ., dicens: *Numquam populus christianus ab Episcopis suis, sed a Domino, in quem creditum fuit, nomen accepit, nec ab Apostolis, neque a præceptoribus, ministrisque Evangelii, etc.; illi vero, qui aliunde originem fidei suæ deducunt, merito auctorum suorum cognomenta præ se ferunt.* Et deinde id ostendit, discurrendo per omnes hæreticos usque ad Arianos, dicens: *Beato Alexandro Ariam ejiciente, ii, qui Alexandro adhæserunt, remanserunt Christiani; qui una cum Ario recesserunt, nomen Salvatoris nostri Alexandro cum suis relinquentes, Ariani deinceps appellati sunt.* Additque deinceps, etiam post mortem Arii idem servatum esse, et inter alia ait: *Omnes, qui ejusdem cum Ario sententiæ*

fuerunt, ex eo notas suas insigniaque habentes, Ariani nuncupantur, quod revera exitium et magnum argumentum est. Nam qui ex gentibus ad Ecclesiam veniunt, non catechizantium, seu fidei rudimenta tradentium nomina, sed Salvatoris in se transferunt, et pro gentilibus Christiani incipiunt appellari. Qui vero, et ex eodem genere ad istos abeunt, aut ab Ecclesia ad hæresim transitum faciunt, nomen Christi derelinquunt, et Arianorum vocabulo induuntur, quasi qui non amplius fidem Christi retineant, sed Arianæ insanie gregales habentur. Quod late prosequitur, inde concludens, tales sic nominatos non solum de numero Ecclesiæ Catholicæ non esse, verum etiam nec Christianos, quia fidem apostolicam jam deseruissent.

16. Deinde Chrysostomus, hom. 33 in Acta, circa finem, ubi proponit quæstionem, si gentilis volens fieri Christianus, inter eos, qui hoc nomen profiterentur, divisiones in dogmatibus inveniatur, et ideo dubitet quam partem eligat; et inter alia documenta, quæ ponit ad dignoscendam veram Catholicam fidem, seu Ecclesiam, unum est: *Illi, id est, hæretici, habent quosdam, a quibus appellantur, prout enim hæresiarchæ nomen, ita et secta vocatur, nobis autem nullus vir nomen dedit, sed fides ipsa;* per hoc ultimum verbum significans, a fide Catholica vocatos esse fideles Catholicos, et etiam Ecclesiam ipsam Catholicam. Et eandem sic concludit: *Numquid scindimur ab Ecclesia, num hæresiarchas habemus, num ab hominibus cognomen habemus, numquid nobis dux quidam est sicut illi Marcion, illi Manichæus, huic Arius; quod si nos agnominationem cujusdam sortimur, sed non ut ab hæresum principibus, sed, ut ab his, qui præsent nobis, et gubernant Ecclesiam. Non habemus Doctores super terram, absit; unum habemus in cælis. Et illi, inquit, eadem præteraverunt. Sed assistit nomen accusans illos, etc.*

17. Idem signum tradidit Lactant., lib. 4 de Vera sap., cap. ult., ubi ait, multos excidisse a doctrina Dei, credendo falsis prophetis, et veram traditionem relinquendo, subjungitque: *Sed illi dæmoniis fraudibus irretiti, quas prospicere et cavere debuerant, divinum nomen et cultum per imprudentiam perdidit; cum enim Marcionite, Ariani (adde Lutherani, Calvinistæ), seu quilibet alii nominantur, Christiani esse desierunt, qui Christi nomine amisso, humana et externa vocabula induerunt: sola igitur Catholica Ecclesia est,*

quæ verum cultum retinet, hic est fons veritatis, etc. Huic quoque doctrinæ consentit D. Hieronymus, dialogo contra Luciferianos, cap. 9, alias col. ultim., ubi hanc tradit regulam: *Sicubi advertis eos, qui dicuntur Christi, non a Domino Jesu Christo, sed a quodam alio nuncupari, utpote Marcionitas, Valentinianos, etc., scito non esse Ecclesiam Christi, sed Antichristi synagogam: ex hoc enim ipso quod postea instituti sunt, eos se esse indicant, quos futuros Apostolus prænuñciavit.* Sic etiam Optatus, lib. 3 contra Parmenian., col. 4, hoc argumento maxime exprobrat Donato, dicens: *Cum ante ipsius superbiam omnes, qui in Christo crediderant, Christiani vocarentur, ausus est populum cum Deo dividere, ut qui illum secuti sunt, jam non Christiani vocarentur, sed Donatistæ.* Quod late prosequitur. Denique idem sumitur ex Augustino, dicto libro contra Epistolam Fundamenti, cap. 4, et lib. contra Serm. Arianorum, cap. 36, ubi inquit: *Ita se habet catholicæ veritatis antiquitas, ut ei omnes hæretici diversa nomina imponant, cum ipsi sua singula, sicut ab omnibus appellantur, obtineant.*

18. Cur unaqueque hæresis ab inventore suo nominetur. — Causa vero et ratio hujus signi quasi ex natura rei reddi potest, quia omnis hæresis aliquam novitatem contra antiquam fidem comminiscitur; novis autem rebus existentibus necessaria sunt nova nomina, quibus significantur, et ab aliis discernantur. Hac ergo ratione, sicut philosophorum scholæ ab inventoribus, seu primis præceptoribus nomen acceperunt, ita etiam sectæ hæreticorum a suis etiam magistris, quibus discriminentur receperunt nomina. Atque ita Irenæ., lib. 1, cap. 20, in fine, de sectatoribus Simonis dixit: *Habent quoque et vocabulum, seu nomen a principe impiissimæ sententiæ Simone, dicti Simoniani;* et Justinus Martyr, in dial. cum Tryphone, p. 26, generaliter de hæreticis dixit: *Ex novis prodeunt, a virorum appellatione, ex quibus unaqueque disciplina et sententia originem habuit.* Et infra: *Ac eorum quidem nonnulli Marciani vocantur, alii Valentiniani, alii alio nomine a sententiæ disciplinæque principe unusquisque nominatur, quemadmodum etiam unusquisque eorum, qui sibi philosophandum censent, a parente disciplinæ nomen philosophiæ, cui studet, sibi imponendum censet.* Ita ergo in hæreticis observatum est tanquam moraliter necessarium, et ex rei natura consequens. At vero Catholica Ecclesia antiquitatem semper obser-

vat, nullamque novitatem priori fidei contrariam admittit, ideoque novo nomine non indiget, sed antiquum semper retinet, sicut et religionem a Christo primitus institutam.

19. Non tantum antiqui hæretici, sed etiam novi a suis hæresiarchis cognominantur. — Hoc autem ipsum, quod antiqui Patres de hæreticis antiquis docuerunt, in novis etiam observatum esse cernimus: nam insurgente Lutero, Sectatores ejus ab ipso Lutherani vocati sunt, a Calvino Calvinistæ, a Zvinglio Zvingliani, et sic de aliis, ut ex communi more loquendi totius orbis christiani, et omnium scriptorum hujus temporis palam evadit. Imo de sectariis Lutheri constat, se ipsos vocasse Lutheranos in confessione Augustana, non longe a principio¹. Cum ergo secta Anglicana in re non alia sit quam Calviniana, non minus idem nomen participat, et eo indicio ostenditur qualis sit, utique non Catholica, sed potius a Catholica deficiens. Quod si fortasse non ita a plerisque vocitetur, quia suum primarium fundamentum Calvinus non probavit, vocari profecto posset Henriciana, quia cum rex Henricus fuerit primus auctor illius erroris, non minus possent sectatores ejus ab eo nomen accipere, quam alii hæretici a suis ducibus reportarunt. Fortasse tamen hoc non est usu receptum, vel quia Henricus, licet illud dogma invexerit, in reliquis voluit catholicam religionem in suo regno servari, ut supra notavimus; vel certe, quia non sua tantum auctoritate, sed celebri actu parlamenti sui institutum est, ut rex in supremum caput suæ ecclesiæ susciperetur². Hoc vero non obstat quin hinc etiam illa secta specialiter Anglicana nuncupetur, quia speciali arbitrio illius regni seu parlamenti definitus est, non solum ille articulus, sed etiam modus religionis ex variis novis erroribus mistus, in illo regno observandus; ergo utcumque res se habeat, semper illa secta novo nomine indiguit, ut cognosci et discerni possit, illudque a suo proximo inventore, vel institutore participat; ergo in illa etiam locum habet dictum indicium, et consequenter ex testimonio omnium Patrum, qui signum illud dederunt, Catholica non est.

¹ Refert Stapleton., l. 1, controv. 4.

² Mauritius Canneus, supra, c. 9.